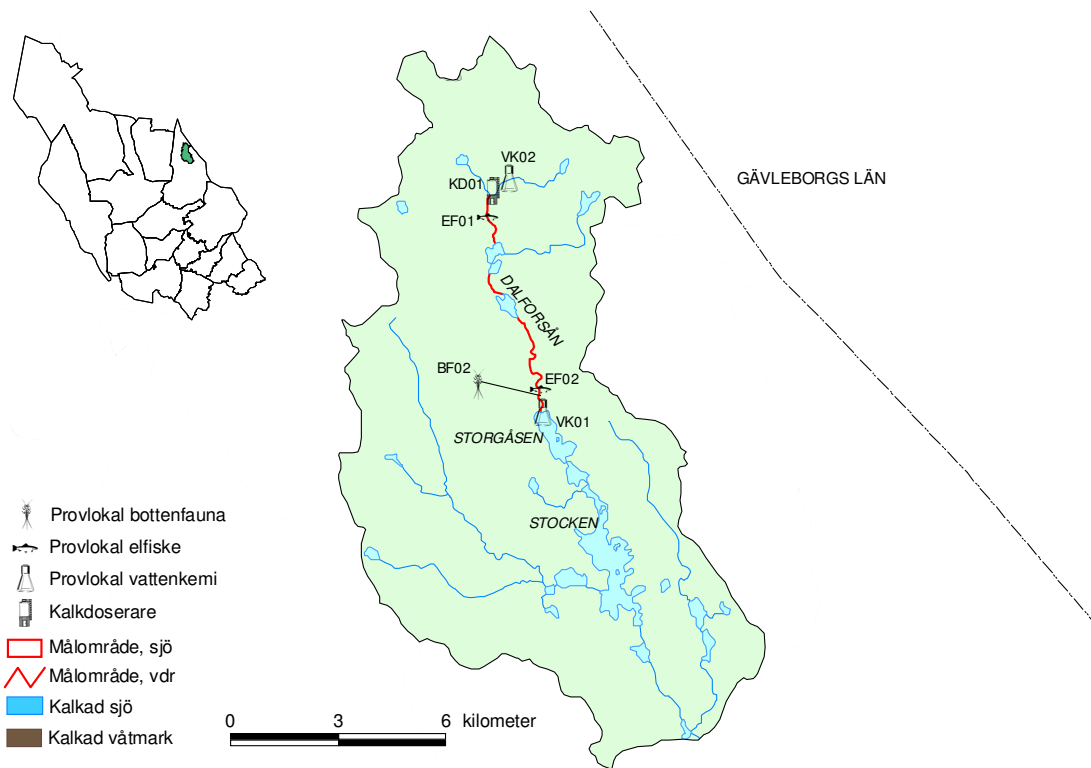

Rättviks kommun

DALFORSÅN

Åtgärdsområdets ID:	AV	Totalt kalkpåverkad vattendragslängd (km):	6
Huvudman:	Rättviks kommun	Vattendragslängd som målområde (km):	6
Kalkstart:	1993-11-18	Antal målsjöar (ha):	0
Huvudavrinningsområde:	Dalälven (53000)	Antal åtgärdsjöar (ha):	0
Åtgärdsområdets areal (ha):	13200	Bidragsprocent:	85%

Beskrivning

Området ligger i Rättviks kommun, norr om Furudal och mynnar ut i Amungen. Öster om ån återfinns Gåsbergets naturreservat. Dalforsån, eller Päjerån som den kallas längre uppströms, kalkas med en doserare som installerades 1993. 1994 kalkades också Övre Gäddtjärnen nordväst om doseraren men denna har aldrig kalkats igen sedan dess. I ansökan om kalkning från 1992 nämns öring och flodkräfta som motiv till kalkning. Flodkräfta har dock inte påträffats i vattendraget på länge (Bäckman muntl. 2003). Öring har däremot fångats vid elfisken som genomförts i ån.

Markförhållanden

Berggrunden består av näringsfattig migmatit och jordarten är en storblockig morän. Områdets kuperade ytform betingas av moräntäckets uppbyggnad av dödis- eller rogentyp. Ytvattenavrinningen är genom blockigheten diffus och utgörs av små käll- eller bäckdråg. I moränens svackor finns myrar eller tjärnar och längs ån kan man också hitta sumpskogsområden.

- DALFORSÅN - Rättviks kommun -

Målområden

Obj. ID	X-Y koord	Målområde	Obj. typ	Areal/Längd (ha/km)	Kalknings-Motiv	Skydds-status	Kemiskt mål (pH)	Avr.omr. areal (ha)	Arealdos (kg/ha/år)	Sjö Våt Dos	Lägsta uppmätta pH
MO01AV	6788600-1478500	DALFORSÅN	Vdr	6	Öring (Flodkräfta)		6,0	4 490	0 0 9		6,2

Kalkningsplanering

Obj. ID	Lägeskoordinater (X-Y)	Objektnamn	Obj. typ	Spridda kalkmängder (ton)					Planerade kalkmängder (ton)					Spr. metod	Kalk-medel	Kiv (år)	Dos* (g/m ³ /år)
				1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007				
KD01	6803700-1472850	DALFORSÅN	Dos	38,4		41,8	36,2	40	40	40	40	40	Dos	KM	1	8,2	
		Summa:		0	38	0	42	36	40	40	40	40					

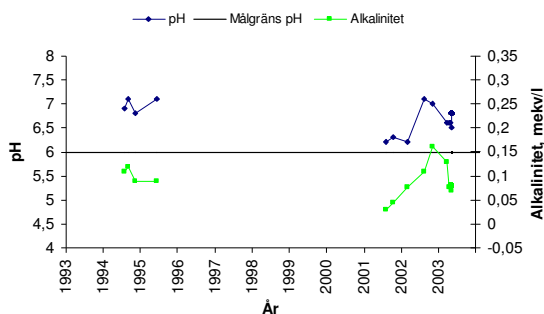
Doserarbeskrivning

Obj. ID	X-koord	Y-koord	Namn	Inst.år	Fabrikat	Ev. ombyggt år	Torr/Våt	Drifttyp	Flödes-styrd	Fjärrlarm	Kap. (ton)
KD01	6803700	1472850	DALFORSÅN	1993	Boxholm Super 90V		Våt	Vatten	Nej	Nej	40

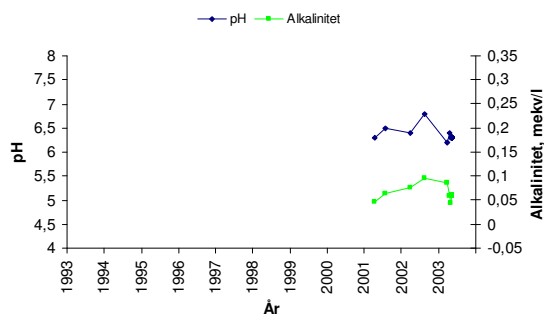
Effektuppföljning

Lokal ID	Kalkdos (g/m ³ /år)	Lägeskoordinater (X-Y)	Lokalnamn	Typ av prov-tagning	Antal HQ	Antal LQ	Frekvens biologi
Vattendrag - vattenkemi							
VK01	2,5	6797800-1474200	Dalforsån mynningen Storgåsen	VK	4		
VK02	8,2	6803700-1472850	Päjerån (dalforsån) uppstr dos	VK	4		
Vattendrag - elfiske							
EF01	7,8	6803140-1472670	Päjerån 600 m nedströms doserare	EF			1/4
EF02	2,5	6798140-1474120	Dalforsån lustigknopp övre	EF			1/2
Vattendrag - bottenfauna							
BF02		6798050-1474200	Dalforsån övre	BF			1/3

Vattenkemiska resultat

Figur 1.AV. pH- och alkalinitetsresultat åren 1993 – 2003 i Dalforsån mynningen, den heldragna linjen visar målgränsen för pH-värdet.

Figur 2.AV. pH- och alkalinitetsresultat åren 1993 – 2003 i Päjerån (Dalforsån) uppstr dos.

Biologiska resultat

Nätprovfiske

Storgåsen har nätprovfiskats vid två tillfällen, 1993 och 1996. Vid båda dessa tillfällen fångades fyra arter: abborre, gädda, mört och gers (Fiskeriverket 2003b). 1993 fångades fisk i ett brett storleksintervall av både abborre och mört. Den samlade bedömningen av beståndet blev enligt Naturvårdsverket (1999) *ingen eller obetydlig avvikelse* från förväntat värde (tabell 1.AV).

1996 såg beståndsstrukturen hos abborre och mört ut ungefär som tre år tidigare. En skillnad är dock att det inte fångades några mörtar mindre än 80 mm 1996. Enligt Naturvårdsverket (1999) blev den samlade bedömningen av beståndet 2, dvs *liten avvikelse* från förväntat värde (tabell 2.AV). Detta är en följd av att småmört sänkades samt att det fångades mindre gädda 1996 vilket ger en ojämn fördelning av fångsten (diversiteten).

Tabell 1.AV. Bedömning av fiskindex (sammanvägd tillståndsklass) hos fiskbeståndet i Storgåsen 1993. Uppmätta värden har bedömts mot beräknade förväntade värden och klassats enligt Naturvårdsverket (1999). Klassningen betecknar avvikelse från ett förväntat värde i en skala från 1 - 5, där 1 utgör ingen eller obetydlig avvikelse och 5 utgör en mycket stor avvikelse från förväntat värde.

	Uppmätt värde	Förväntat värde	Klassning (1 - 5)
Antal inhemska fiskarter	4	5,2	2
Artdiversitet av inhemska fiskarter baserad på vikt	0,42	0,42	1
Relativ biomassa av inhemska fiskarter (vikt/ansträngning) (g/nät)	1 394	1 002	1
Relativt antal individer av inhemska fiskarter (antal/ansträngning) (antal/nät)	34,0	22,4	2
Andel fiskätande abborrfiskar av den totala fångsten baserad på vikt	35%	40%	2
Andel karpfisk av den totala fångsten baserad på vikt	38%	38%	1
Förekomst av försurningskänsliga arter och stadier			1
Andel biomassa av arter tåliga mot låga syrgashalter			
Andel biomassa av främmande arter	0%		1
Samlat index (genomsnitt av klassningarna ovan)			1,4
Sammanvägd tillståndsklass			1

- DALFORSÅN - Rättviks kommun -

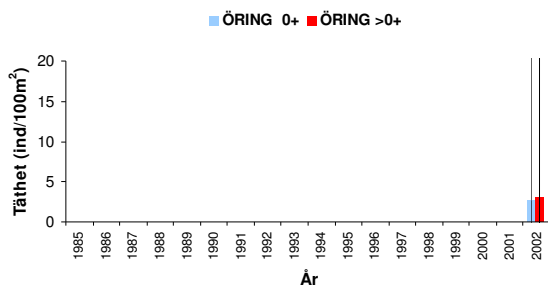
Tabell 2.AV. Bedömning av fiskindex (sammanvägd tillståndsklass) hos fiskbeståndet i *Storgåsen 1996*. Uppmätta värden har bedömts mot beräknade förväntade värden och klassats enligt Naturvårdsverket (1999). Klassningen betecknar avvikelse från ett förväntat värde i en skala från 1 - 5, där 1 utgör ingen eller obetydlig avvikelse och 5 utgör en mycket stor avvikelse från förväntat värde.

	Uppmätt värde	Förväntat värde	Klassning (1 - 5)
Antal inhemska fiskarter	4	5,2	2
Artdiversitet av inhemska fiskarter baserad på vikt	0,34	0,42	3
Relativ biomassa av inhemska fiskarter (vikt/ansträngning) (g/nät)	1 382	1 002	1
Relativt antal individer av inhemska fiskarter (antal/ansträngning) (antal/nät)	36,0	22,4	2
Andel fiskätande abborrfiskar av den totala fångsten baserad på vikt	37%	40%	2
Andel karpfisk av den totala fångsten baserad på vikt	33%	38%	1
Förekomst av försurningskänsliga arter och stadier			3
Andel biomassa av arter tåliga mot låga syrgashalter			
Andel biomassa av främmande arter	0%		1
Samlat index (genomsnitt av klassningarna ovan)			1,9
Sammanvägd tillståndsklass			2

Elprovfiske

Totalt finns elfisken registrerade från sex lokaler i åtgärdsområdet varav fem ligger i Dalforsåns huvudfåra. Ingen av lokalerna har fiskats vid mer än ett tillfälle. Av de lokaler som ingår i effektuppföljningsprogrammet har det bara fångats öring på en (figur 3.AV) där även två abborrar fångades. På lokalen 600 m nedströms doseraren fångades bara en gädda och några lakar.

Av övriga fyra lokaler har det fångats öring på en och den ligger strax nedströms 'Lustigknopp övre'. De skattade tätheterna för årsungar (0+) och äldre öring (>0+) var 2 ind/100m² resp. 7 ind/100m² (Fiskeriverket 2003a). Här fångades även gädda, lake, abborre och gers vid detta tillfälle. På de andra lokalerna har bara enstaka gädda och lake fångats.

Figur 3.AV. Elfiskeresultat, skattade tätheter av öring vid lokalen *Dalforsån Lustigknopp övre*.

Behov av biologisk återställning

Inga kända behov.

Genomförda och planerade förändringar

Målområden

Kalkningsplanering

Om det visar sig att pH-värdet uppströms doseraren fortsätter vara stabilt över 6 kan det bli aktuellt att stänga av doseraren.

Effektuppföljning

Bottenfaunaprover kommer i framtiden att tas vart tredje år i Dalforsån. Inga förändringar planerade i övrigt.

Referenser

Bäckman, Olle, 2003. Ore fiskevårdsområdesförening. Muntligt.

Fiskeriverket, 2003a. Elfiskedatabas. Hemsida: www.fiskeriverket.se, 2003-08-15.

Fiskeriverket 2003b. Sjöprovfiskedatabas. Hemsida: www.fiskeriverket.se, 2003-08-15.